

Ambulansetjenesten er et viktig ledd i den akuttmedisinske beredskapen, og for en rekke tilstander er det veldokumentert at kvaliteten og effektiviteten av denne tjenesten er livreddende (1). Tiden som går fra meldingen mottas til ambulansen er på stedet, også kalt responstiden, er *ett* mål for kvalitet på tjenesten, og for en tilstand som hjertestans er den avgjørende.

I dette nummer av Tidsskriftet publiseres to artikler om tidsbruken ved akuttoppdrag i ambulansetjenesten. I en undersøkelse fra Vestfold analyserer Jon Erik Steen-Hansen & Ellen Holtan Folkestad responstider ved akuttoppdrag (2), mens Kjetil Sunde og medarbeidere presenterer en analyse av utrykningstider ved hjertestans i Oslo (3). Begge undersøkelsene refererer til både nasjonale og internasjonale mål for responstider, og konkluderer med at man med dagens organisering av ambulansetjenesten ikke oppfyller de faglige målene som er satt.

Artiklene gir grunnlag for flere refleksjoner omkring kvaliteten på ambulansetjenesten. Først og fremst er de prisverdige bidrag til å dokumentere kvaliteten av den akuttmedisinske beredskapen. I NOU 1998: 9 er ambulansetjenesten karakterisert som det svakeste leddet i den akuttmedisinske kjeden (1). Det er mange grunner til at det er blitt slik, men mangel på dokumentasjon gjør det vanskelig å belegge krav om kvalitetsstandarder. Dokumentasjonsmangelen gjør det lettere å videreføre den betydelige kvalitetsforskjellen mellom fylkene som nettopp denne tjenesten preges av.

Undersøkelsene som presenteres, er gjort i to av landets tettest befolkede områder, med avstander som i nasjonal sammenheng er små. Dessuten har ambulansetjenesten i de to områdene vært ledet av fagpersoner med et sterkt engasjement for akuttmedisin. Når kravene til responstid likevel ikke er oppnådd, gir det grunn til bekymring for resten av landet.

Artiklene er også dagsaktuelle i den pågående politiske debatt. Stortingsmelding nr. 43 (1999–2000) (4) om akuttmedisinsk beredskap skal behandles i Stortinget i vårseksjonen, og der er nettopp responstider et sentralt tema. Dessverre blir responstidene sannsynligvis bare veiledende, mens det foreslås å forskriftsfeste en del andre krav bl.a. for å unngå de betydelige kvalitetsforskjellene som i dag eksisterer.

Sett fra mitt daglige ståsted, som kommunelege i Finnmark, er det grunn til å understreke at kvalitet i ambulansetjenesten hand-

ler om mer enn responstider. Det handler om minimumskrav til bemanning, kompetent ambulanspersonell og samhandling mellom ulike ledd i helsevesenet.

I Finnmark er ambulansetjenesten i enkelte kommuner vurdert som uforsvarlig av Statens helsetilsyn. Her handler det ikke om responstidene er åtte eller 15 minutter, men om det er nødvendig med mer enn enmannsbetjente biler, og om at i hvert fall *en* av de ansatte på hvert skift skal ha minimumsutdanning. Ambulansetjenesten er av enkelte blitt utpekt som velegnet for «konkurranseutsetting» etter anbudsprinsippet. Erfaringene med dette er til dels skremmende. Ambulansetjenesten er i virkeligheten avanserte kompetansebedrifter som samarbeider nært med både primærleger og sykehus. Bytte av ambulansoperatører i et fylke handler om langt mer enn nye bileiere.

Det er behov for et krafttak for å sikre kvaliteten i ambulansetjenesten. Jeg tror vi må akseptere at kvalitetskravene skal være strengere i de områder der det er mulig å redde mange. Men kravet om *bare to-mannsbetjente biler* og høy faglig standard på ambulanspersonellet må ikke fravikes.

I den pågående politiske debatten om statlig overtakelse av spesialisthelsetjenesten er det viktig at ambulansetjenesten ikke glemmes. Den har sin faglige forankring i spesialisthelsetjenesten, og få andre områder har større behov for samordning og kvalitetsheving.

Daniel Haga

Alta helsesenter
9510 Alta

Daniel Haga (f. 1948) har vært kommunelege I i Alta i 20 år. Han har vært medlem av Legeforeningens utvalg for preshospital medisin, og han ledet arbeidet med NOU 1998: 8 Hvis det haster... Faglige krav til akuttmedisinsk beredskap.

Litteratur

1. Norges offentlige utredninger. Hvis det haster... Faglige krav til akuttmedisinsk beredskap. NOU 1998: 8. Oslo: Statens forvaltningstjeneste, Seksjon statens trykning, 1998.
2. Steen-Hansen JE, Folkestad EH. Hvor lang tid tar det før ambulansen kommer? Tidsskr Nor Lægeforen 2001; 121: 904–7.
3. Sunde K, Fremstad KO, Furuheim J, Steen PA. Utrykningstid for ambulansetjenesten i Oslo ved hjertestans. Tidsskr Nor Lægeforen 2001; 121: 900–3.
4. St.meld. nr.43 (1999–2000). Om akuttmedisinsk beredskap.